

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Наукове товариство студентів, аспірантів,
докторантів і молодих вчених СумДУ

ПЕРШИЙ КРОК У НАУКУ

Матеріали
VIII студентської конференції
(Суми, 11 грудня 2016 року)

Суми
Сумський державний університет
2016

ЗАХИСТ ЕКОЛОГІЧНИХ ПРАВ НАСЕЛЕННЯ ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Тимошенко О. О., студентка; СумДУ, група Ю-51

Україна вже майже три роки перебуває в умовах збройного конфлікту і не контролює частину Донецької і Луганської областей та Крим. На цих територіях не діє українське законодавство і юрисдикція. Відтак, можливості для захисту прав людей, що проживають в окупованій частині країни, та підтримання безпечного стану довкілля в Українській державі практично відсутні.

Звичайно, коли йдуть бойові дії, руйнуються міста і селища, гине мирне населення, питання екологічної ситуації відходять на другий план. Однак, слід розуміти, що екологічна шкода, вже заподіяна внаслідок війни та окупації, і потенційно можлива, створює реальну загрозу для нинішнього і майбутніх поколінь українців.

Доступ до інформації про ситуацію на окупованих територіях суттєво обмежений, однак експерти вже сьогодні констатують низку проблем - затоплення шахт, горіння в середині териконів, що спричиняє масштабні викиди канцерогенних речовин у довкілля, забруднення вод, погіршення стану природно-заповідних об'єктів, зменшення біорізноманіття, лісові пожежі, які займаються в результаті обстрілів, руйнування ґрунтового покриву, хижацьке вилучення прісних підземних вод у Криму, що загрожує зникненням унікальних кримських лісів тощо [1, 2].

Незважаючи на невідконтрольність окупованих територій, Україна повинна вживати всіх можливих заходів для захисту екологічних прав власних громадян та виконувати статтю 16 Конституції, згідно з якою забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, подолання наслідків Чорнобильської катастрофи – катастрофи планетарного масштабу, збереження генофонду Українського народу є обов'язком держави [3]. Якщо це не можливо зробити за допомогою засобів національної правової системи, слід звертатися до норм міжнародного права, міжнародних організацій, зокрема, й міжнародних судів.

Для цього вже сьогодні Міністерство екології та природних ресурсів України і інші компетентні органи повинні збирати

інформацію про екологічні злочини на окупованих територіях, шукати докази для обґрунтування розмірів заподіяної російською агресією шкоди. Серед першочергових кроків, на нашу думку, має бути запрошення міжнародної екологічної місії у зону конфлікту з залученням експертів ООН, ОБСЄ та інших авторитетних міжнародних організацій задля отримання повної і достовірної інформації про екологічну ситуацію.

Крім того, важливе значення для покладення на Російську Федерацію відповідальності за екологічні наслідки війни має юридичне визнання Російської Федерації державою агресором, що вже зафіксоване в Резолюції Парламентської Асамблеї Ради Європи № 14130 «Про політичні наслідки агресії Росії в Україні» [4]. Україна повинна докласти всіх зусиль, щоб таке визнання відбулося й на рівні ООН та інших авторитетних міжнародних організацій, а також на двосторонніх засадах шляхом укладення договорів чи, принаймні, спільних декларацій на вищому двосторонньому рівні.

Вирішенню проблеми істотно посприяло б ухвалення спеціальних міжнародних договорів щодо ситуацій, пов'язаних із так званою гібридною війною. Чинне міжнародне право збройних конфліктів не в змозі їх урегулювати, воно навіть не оперує поняттям «гібридна війна», не визначає правил захисту населення і навколишнього середовища в умовах її ведення, так само, як і не передбачає правових механізмів для відшкодування заподіяної такою агресією шкоди.

Керівник: Завгородня В. М., *доцент*

1. Солобай Ю. Екологічна ситуація на Донбасі: проблеми та наслідки / <http://openpolicy.org.ua/ekologichna-sytuatsiya-na-donbasi-problemy-ta-naslidky-ekolog-yurij-solobaj/>
2. Гарначук В. В Криму уже почалась екологічна катастрофа / http://antikor.com.ua/articles/131165v_krymu_uhe_nachalasj_ekologich_eskaja_katastrofa_foto
3. Конституція України від 28 червня 1996 року / <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Resolution 2132 (2016) Political consequences of the Russian aggression in Ukraine / <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-XML2HTML-en.asp?fileid=23166&lang=en>